

School Belonging in Adolescence: Relationships with Life Goals and Attachment Patterns*

Fatma Altınsoy¹, Ali Eryılmaz²

¹Ministry of Education, Bilecik Provincial Directorate of National Education, Turkey

²Eskişehir Osmangazi University Eskişehir, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:

Received 10.02.2017

Received in revised form
23.07.2017

Accepted 12.08.2017

Available online

26.08.2017

ABSTRACT

This study's main objective was to determine whether or not adolescents' attachment styles and life goals predict a sense of meaningful belonging. The qualitative research was a relational screening model study. Research tools used with adolescents were the Personal Information Form, the Psychological Sense of School Membership Scale, the Inventory of Parent and Peer Attachment, and the Life Goals Scale for Adolescents. During the 2015–2016 academic year, the study took place in four public secondary schools in a city in the Marmara Region of Turkey. In the research group were 10th- and 11th-grade students (N = 411; 197 males, 214 females) from Anatolian high schools. For data analysis, descriptive statistics, Pearson correlation analysis, and multiple regression analysis were conducted. According to analytical findings, variables of attachment for peers, for mother, for father, and life goals showed a significant relationship with a sense of school belonging. Of the total variance, 20% was explained, together with these four variables, which first explained peer attachment and father attachment and, later, life goals and mother attachment.

© 2017 IOJES. All rights reserved

Keywords:

Sense of school belonging, attachment style, life goals, adolescent

Extended Summary

In the literature, several studies have been conducted on school belonging, life goals, and attachment patterns. First, besides a literature review (Bartholomew & Horowitz, 1991), research on attachment patterns has been conducted on the following: attachment in adulthood and romantic relationships (Hazan & Shaver, 1987), social skills and loneliness (Deniz, Hamarta, and Arı, 2005), positive social behaviors (Kumru, Carlo, and Edwards, 2004), attachment to parents and peers and relationships with psychological well-being (Armsden and Greenberg, 1987; Raja, McGee, and Stanton, 1992), self-esteem (Bayraktar, Sayıl, and Kumru, 2009). Secondly, life goals have also been investigated under such themes as need satisfaction (Eryılmaz, 2011), career planning (Wright and Perrone, 2008), career development and academic achievement (Choi, J. Kim, and S. Kim, 2015), and subjective well-being (Kasser and Ryan, 1993, 1996). Moreover, school belonging has been investigated under such themes as academic achievement and motivation (Faircloth & Hamm, 2005; Furrer & Skinner, 2003), self-efficacy (Cemalcılar, 2010), school attendance (Nichols, 2008), school withdrawal (Ma, 2010), and engagement in classroom and school (Finn, 1989). However, a literature review revealed that relationships among school belonging, life goals, and attachment patterns have not yet been investigated.

A weak sense of school belonging has been related to the following: a low level of academic achievement (Goodenow, 1993), risky behaviors (Kostelecky, 2005), fear of failure and school attachment (Caraway, Tucker, Reinke, and Hall, 2003), and antisocial behavior, substance abuse, and crime (Maddox

* This study is a part of the master thesis work of the first author's.

¹ Corresponding author's address: Ministry of Education, Bilecik Provincial Directorate of National Education, Turkey

Telephone: (0228) 314 90 80

e-mail: fatmaaltinsoy.26@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.15345/iojes.2017.04.011>

and Prinz, 2003). Thus, school belonging might be key for academic achievement and students' future. Furthermore, Osterman (2000) indicated that a high level of school belonging was related to classroom inclusion and diminishing risky behaviors. In sum, for adolescents' optimum physical and mental health, understanding factors related to students' sense of school belonging, especially its relationship with attachment pattern and life goals, might be helpful. Consequently, this study's aim was to investigate the relationship of adolescents' school belonging with attachment patterns and life goals.

Method

This research constitutes a qualitative study of the relational screening model. Research tools were the Personal Information Form, the Psychological Sense of School Membership Scale, the Inventory of Parent and Peer Attachment, and the Life Goals Scale for Adolescents. The study took place at schools located in a certain district of a city in the Marmara Region of Turkey, during the 2015–2016 academic year. From four Anatolian high schools, 10th- and 11th-grade students (N = 411; 197 males and 214 females) participated. For the data analysis, descriptive statistics, independent samples t-test, Pearson correlation analysis, and multiple regression analysis were conducted.

Discussion and Conclusion

This study found that the most important variable related to sense of school belonging was attachment to peers. There might be many reasons for this result, for instance, the many theoretical explanations of these relationships. Studies have indicated that peer relationships directly affected students' sense of school belonging (Cemalcılar, 2010). Similarly, friends who respected their peers had higher levels of the sense of school belongings (Özgök, 2013; Zumbunn et al., 2014). Furthermore, students who experienced their friends and teachers' approval liked coming to school and participating in classroom activities (Osterman, 2000). In sum, these theoretical and empirical results from previous studies support this study's results.

According to Hendrick (2009), relatedness is not necessary; it is an important obligation. The most important relatedness domain for adolescents is the sense of school belonging. In this regard, this study showed the relative significance of adolescents' secure attachment to peers and parents. Thus, helping professionals might utilize the present study's results; to increase adolescents' sense of school belonging, they might implement some workshops, for instance, in goal setting and improving peer and parent adolescent relationships.

Results

According to findings for multiple regression analysis, variables of attachment for peers, for mother, for father, and life goals have significant relationships with the sense of belonging to school ($R = 0.45$, $R^2 = 0.20$, $F(4,406) = 25.51$, $p < .05$). Of the total variance, 20% of the sense of school belonging was explained, with these four variables. The variables first explained peer attachment, 21%, and father attachment, 20%, and later explained life goals, 15%, and mother attachment, 13%.

Ergenlerde Okula Aidiyet: Yaşam Amaçları ve Bağlanma Örüntüleri ile İlişkisi*

Fatma Altınsoy¹, Ali Eryılmaz²

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Bilecik İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:
Alındı 10.02.2017
Düzeltilmiş hali alındı
23.07.2017
Kabul edildi 12.08.2017
Çevrimiçi yayınlandı
26.08.2017

ÖZE

Bu çalışmada, ergenlerin yaşam amaçları ve bağlanma stillerinin okula aidiyet duygularını yordayıp yordamadığını tespit etmektedir. Okula aidiyet duygusu, bağlanma stilleri ve yaşam amaçlarının incelendiği bu araştırma, ilişkisel tarama modelinde desenlenmiş nicel bir çalışmadır. Araştırmada; Kişisel Bilgi Formu, Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği, Ebeveyn ve Akarana Bağlanma Ölçeği ve Ergenler için Yaşam Amaçlarını Belirleme Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma, Marmara Bölgesi'nde bulunan bir ildeki ortaöğretim kurumlarında 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören dört anadolu lisesinin 10 ve 11. sınıf öğrencilerinden 197 erkek ve 214 kız olmak üzere toplamda 411 öğrenci bu çalışmanın araştırma grubunu oluşturmaktadır. Verilerin analizinde betimsel istatistik, pearson korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analizlerde çoklu regresyon analizi sonucuna göre, ergenlerin akrana bağlanma, anneye bağlanma, babaya bağlanma ve yaşam amaçları değişkenlerinin okula aidiyet duygusu ile anlamlı ilişki vermektedir. Bağlanma stilleri ve yaşam amaçları birlikte, okula aidiyet duygusunun toplam varyansın % 20'sini açıklamaktadır. Bu değişkenler arasında okula aidiyet duygusunu birinci sırada akrana bağlanma ve babaya bağlanma açıklamaktadır. Sonrasında yaşam amaçları ve son olarak da anneye bağlanma açıklamaktadır.

© 2017 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

Okula aidiyet duygusu, bağlanma stilleri, yaşam amaçları, ergenlik

Giriş

Ait olma duygusu, üyelerin grupta destekleneceğine, sevilleceğine ve ihtiyaçlarının doyurulacağına yönelik duygu durumudur (Hendrick, 2009; Osterman, 2000). Doğuştan var olan aidiyet ve kimlik duygularının, özellikle ergenlik döneminde, kendilerini daha ön plana çıkardığı belirtilmektedir (Kuşat, 2003). Ergenlik döneminde ön plana çıkan aidiyet duygusunun yaşandığı durumlardan biri de öğrencilerin kendilerini okula ait hissedip, hissetmemeleri durumudur. Okula aidiyet duygusu, öğrencinin okuldaki diğer bireyler tarafından ne ölçüde onaylandığına, okula dâhil edildiğine ve saygı duyulduğuna, desteklendiğine yönelik öznel duygu durumu olarak tanımlanmaktadır (Goodenow, 1992; Goodenow ve Grady, 1993).

Okula aidiyet duygusu çok önemlidir çünkü günümüzde bireyler yaşamlarının önemli bir kısmını okullarda geçirmektedirler. Bu nedenle okul, bireylerin yaşamında önemli bir odak noktası olmaktadır. Okulun, özellikle aile kurumundan sonra, bireylerin toplumsal beklentilere uygun şekil almalarında, sosyal davranış kazanmalarında ikincil derecede sosyalleştirici bir unsur olarak önemli bir işlevi olduğu belirtilmektedir (Kızmaz, 2006). Bununla beraber öğrencilerin arkadaşlarını belirlemede okulların önemli bir rolü olduğu vurgulanmaktadır (Steinberg, 2013). Arastaman (2006), başarı ve verimliliği sağlamak için okulların en önemli görevlerinden birinin öğrencilerin okula aidiyet duygusunu kazanmalarını sağlamak olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca okula aidiyet duygusu zayıf olan ergenlerin, pek çok psikopatolojik örüntüler sergiledikleri bulunmuştur. Bunlara örnek olarak; madde bağımlısı olmak, yalnızlık yaşamak, davranış bozuklukları sergilemek sayılabilir (Santrock, 2012; Steinberg, 2013). Öğrencilerin okula aidiyet duygularını etkileyen, bireyden ve çevreden kaynaklı pek çok faktör bulunabilir. Bireyden kaynaklı faktörler olarak; bağlanma ve yaşam amaçları incelenebilir.

* Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümüdür.

² Sorumlu yazarın adresi: Milli Eğitim Bakanlığı, Bilecik İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Türkiye

Telefon: (0228) 314 90 80

e-posta: fatmaaltinsoy.26@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.15345/iojes.2017.04.011>

Okula aidiyet duygusu ve bağlanma. Bowlby'e göre bağlanma, bireyin korktuğunda, bir figürle ilişki kurmak veya yakınlık aramak için istek duyması; önem verdiği ve tercih ettiği diğer kişiyle yakınlık kurması ve bu yakınlığı sürdürmesiyle ilgili bir davranış biçimidir (Bowlby, 1973; Bowlby, 1980). Sümer ve Güngör (1999) ise bağlanmayı; insanların kendileri için önemli olan kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağ olarak tanımlamışlardır. Bağlanma, tüm canlılar için anne-bebek ilişkisinde olduğu gibi doğal bir süreçtir.

Bowlby, bağlanma kuramında, çocuk ile onu yetiştiren kişi arasında kurulan duygusal bağların; çocuğun sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimini yaşam boyu etkilediğini vurgular (Bowlby, 1969). Bireyin ilk bağlılığı, çocuğun bakıcısıyla ilk yıllarında kurduğu duygusal bağlar sonucunda oluşmaktadır. Bu bağlar, sevgi dolu ve destekleyici bir ortamda oluşturulduğundan, çocukta kendine güven hissi uyandırır. Ergenin yetişkinliğe geçmesini destekleyen ve güvenli kurulan bu erken bağlar, birey için daha sonra bu etkileşim biçimi (bağlanma) içselleştirilerek bireyin yaşamında diğer kişilerle kurulan ilişkilere de yansır (Deniz, 2006; Deniz, Hamarta ve Arı, 2005; Erözkan, 2010; Hamarta, 2004; Özdemir ve Koruklu, 2013). Ayrıca bağlanma, bebeklikle başlayıp yaşam boyunca devam eden bir süreçtir (Bowlby, 1969). İşte bu noktada bağlanma stilleri ve okula aidiyet incelenebilir.

Okula aidiyet duygusu ve bağlanma üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde; bazıları ebeveyne bağlanma ve akran etkisi üzerine odaklanmaktadır. Örneğin, ana-babanın akademik yaşama katılımının, öğrencilerin okula bağlanmalarını doğrudan etkilediği belirtilmektedir (Al-Alwan, 2014). Bir başka çalışmada ise, LeCroy ve Krysik (2008) ergen-ebeveyn desteği ve akran etkisinin okula bağlanma duygusu ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bazı çalışmalarda ise ebeveyne bağlanmanın okula bağlanma ve başarı üzerine dolaylı etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Bergin ve Bergin, 2009).

Literatürdeki bilgiler ışığında, doğrudan okula aidiyet duygusu ve bağlanma örüntüleri (anneye, babaya ve akrana bağlanma) üzerine çalışmaya rastlanılmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda, bu değişkenlerin daha çok dolaylı olarak ele alındığı görülür. Bazı çalışmalarda kuramsal bilgiler ışığında ebeveyne bağlanma ve katılım (Bergin ve Bergin, 2009), okula bağlılık (school attachment), yaşam doyumu ve ana-babaya bağlanma (Özdemir ve Koruklu, 2013), okula katılım ve ebeveynin öğrencinin akademik yaşantısına katılımı (Al-Alwan, 2014) olarak ele alındığı görülmektedir. İlgili literatür okula aidiyet duygusu ve bağlanma arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bağlanmada olduğu gibi okul aidiyet duygusunu etkileyen faktörlerden biri de yaşam amaçları olabilir.

Okula aidiyet duygusu ve yaşam amaçları. İnsan amaç yönelimli bir varlıktır. Amaçlar, kişilerin davranışlarını geleceğe yönlendirmelerinde, istenilen sonuca ulaşmalarında ve standartlar koymalarında yardımcı olmaktadır (Locke ve Latham, 1990; 2002; 2006). Amaç belirlemek birçok alanda bireylere enerji verir, motivasyonu artırır, sağlıklı gelişimlerine katkı sağlar (Eryılmaz, 2012; Peseschkian, 1998, 2002). Dolayısıyla amaçlar ruh sağlığını, beden sağlığını, bununla beraber de öğrenmeyi etkilemektedir.

İnsanları harekete geçiren ve yaşamlarına anlam yükleyen faktörlerden biri de yaşam amaçlarıdır. Eryılmaz (2011) kişileri güçlendiren ve olumlu duygular yaşamlarına yardım eden etmenlerden birinin, amaç belirleyerek hayata aktarılması olduğunu belirtmektedir. Amaçlar, günlük amaçlar ve yaşam amaçları olarak iki noktada ele alınabilir. Örneğin; bireylerin gün içinde yapacaklarına dair amaçları onların günlük amaçlarını; bireylerin geleceğe dair amaçları ise onların yaşam amaçlarını oluşturmaktadır (King, Richard ve Stemmerich, 1998). Yaşam amaçları ile ilgili farklı sınıflamalar bulunmaktadır. Bu sınıflamalardan biri de Eryılmaz (2010) tarafından, pozitif psikoterapi bağlamında "denge modeli" ile ele alınmıştır. Burada insanların beden, başarı, ilişki ve maneviyat gibi alanlarda amaçlar belirledikleri ifade edilmektedir. Bu sınıflandırmadaki ilişki amaçları; bireylerin evlenecekleri kişide aradıkları özellikleri belirlemeleri, eşleri ve yakın çevreleri ile nasıl bir yaşam geçireceklerine ilişkin planlamalarının olmasını ifade etmektedir. Kariyer (başarı) amaçları; bireylerin yaşamları boyunca hangi işlerde çalışacaklarına ve nasıl bir ilerleme göstereceklerine ilişkin planlamalarının olmasını ifade etmektedir. Beden (duyumu) amaçları; bireylerin bedenlerini rahatlatmak için hangi sporlarla ve hobilerle nasıl uğraşacaklarına dair planlarının olmasını göstermektedir (Eryılmaz, 2010).

Yaşam amaçları ile akademik değişkenlerin yer aldığı çeşitli çalışmalar vardır. Örneğin yaşam amaçları belirleme ile derse katılma ve derse motive olma (Eryılmaz ve Aypay 2011); ihtiyaç doyumu (Deci ve Ryan, 2000); ölçek geliştirme (Eryılmaz, 2010,2011), başarı hedefleri (Roncovic Zubkovic ve Kolic-Vehovec, 2014), kariyer gelişimi ve okul başarısı (Choi, J. Kim ve S. Kim, 2015), içsel ve dışsal amaçlar ve

gelecek kaygısı (Aygün, 2014) gibi değişkenler arasında ilişkiler incelenmiştir. Litaretürdeki bilgiler ışığında, doğrudan okula aidiyet duygusu ve yaşam amaçları arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalara rastlanılmamıştır. Yapılan çalışmalarda değişkenlerin daha çok dolaylı olarak ele alındığı görülmektedir. Örneğin okula aidiyet duygusunun öğrencilerin gelecek planları (Adelabu (2007; Israelashvili, 1997), içsel ve dışsal amaçları ile gelecek kaygısı (Aygün, 2014), gelecekle ilgili eğitim planları (Johnson ve diğerleri, 2005) ile ilişkili olarak ele alındığı görülmektedir. Yaşam amaçları ve okula aidiyet duygusu arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalara özellikle ulusal literatürde rastlanmamıştır. Yaşam amaçlarına sahip olmak öğrencinin okul ve okulla ilişkili duygu, düşünce ve davranışını etkileyebilir. Bu noktada okula aidiyet duygusu ile yaşam amaçları birlikte ele alınabilir.

Alan yazında okula aidiyet duygusu, bağlanma ve yaşam amaçları ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; bağlanma ile ilgili; kuramsal bilgi (Bartholomew ve Horowitz, 1991), yetişkinlikte bağlanma ve romantik ilişki (Hazan ve Shaver, 1987), sosyal beceri ve yalnızlık (Deniz, Hamarta ve Arı, 2005), olumlu sosyal davranışlar (Kumru, Carlo ve Edwards, 2004), ebeveyne ve akrana bağlanma ile psikolojik iyi oluş (Armsden ve Greenberg, 1987; Raja, McGee ve Stanton, 1992), benlik saygısı (Bayraktar, Sayıl, ve Kumru, 2009) gibi değişkenlerle ele alındığı görülmektedir. Yaşam amaçlarının ise; ihtiyaç doyumunu (Eryılmaz, 2011), kariyer planlama (Wright ve Perrone, 2008), kariyer gelişimi ve okul başarısı (Choi, J. Kim ve S. Kim, 2015), öznel iyi oluş (Kasser ve Ryan, 1993, 1996) gibi değişkenler ile ele alındığı görülmektedir. İlgili literatüre bakıldığında, lise öğrencilerinin doğrudan, okula aidiyet duygusunun bağlanma örüntüleri ve yaşam amaçları bağlamında ele alındığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Okula aidiyet duygusunun; başarı ve motivasyon (Faircloth ve Hamm, 2005; Furrer ve Skinner, 2003), öz yeterlilik inancı (Cemalçılar, 2010), öğrencilerin güdülenme ve akademik başarılarını etkilemesi ile birlikte okula devam kararları (Nichols, 2008), okul terki (Ma, 2010), okul ve sınıftaki sosyal etkinliklere katılım (Finn, 1989) gibi değişkenlerle ele alındığı görülür.

Okula aidiyet duygusunun zayıflaması sonucunda öğrencilerin, okuldaki akademik başarısı olumsuz olarak etkilenmektedir (Goodenow, 1993). Ayrıca, okula aidiyet duygusunun zayıflamasının; akademik başarı ve riskli davranışlarla (Kostecky, 2005); başarısızlık korkusu ve okula bağlanma (Caraway, Tucker, Reinke ve Hall, 2003); okulla düşük bağ kurmanın, anti-sosyal davranış, madde kullanımı ve suçla (Maddox ve Prinz, 2003) ilişkili olduğu belirtilmektedir. Bu çalışmalardan yola çıkılarak okula aidiyet duygusunun hem başarı hem de öğrencilerin geleceği için anahtar bir rol oynayabileceği söylenebilir. Nitekim Osterman (2000), okula aidiyet duygusu ile ilgili pek çok araştırmayı bir arada ele alarak yaptığı çalışmasında: Sınıfa dâhil olmanın ait olma duygusu ile ilişkili olduğunu; bu öğrencilerde riskli davranışların azaldığını belirtmektedir. Okulda ve bulunduğu çevrede dışlanan, kendini yabancı hisseden öğrencilerin performansları ve okula devamlarında düşüş gözlemlendiği belirtilmektedir (Goodenow ve Grady, 1993; Osterman, 2000). Bir başka çalışmada ise; okula bağlanma seviyesine bakılmaksızın akran reddinin düşük akademik başarıyla ilişkili olduğu belirtilmektedir (Fite, Rubens, Cooley, 2014).

Tüm bu olumlu-olumsuz sonuçlardan yola çıkıldığında, ergenlerin ruhsal ve bedensel sağlıkları için okula aidiyet duyguları ile ilişkili faktörlerin neler olduğunun anlaşılması gerekir. Bu noktada okula aidiyet, bağlanma ve yaşam amaçları arasındaki ilişkileri incelemek gerekir. Sonuç olarak bu çalışmanın genel amacı, yaşam amaçları ve bağlanma stillerinin ergenlerin okula aidiyet duygularıyla ilişkisinin incelenmesidir. Ayrıca okula aidiyet duygusu, yaşam amaçları, bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ve ergenlerde bağlanma stilleri ve yaşam amaçları okula aidiyet düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığı soruları bu çalışmanın alt amaçlarıdır.

Yöntem

Ergenlerde okula aidiyet duygusunun yordayıcısı olarak bağlanma stilleri ve yaşam amaçlarının incelendiği bu çalışma, ilişki tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. İlişki tarama modeli; iki ya da daha çok sayıda değişkenin aralarındaki ilişkileri belirlemek üzere incelediği model olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Kara-deniz ve Demirel, 2014).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Marmara Bölgesi'nde bir ildeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören dört Anadolu lisesinin 10 ve 11. sınıf öğrencileri arasından,

ulaşılabilen 214 kız ve 197 erkek olmak üzere toplam 411 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Anadolu lisesinde 10 ve 11. sınıfa devam eden katılımcıların yaş aralığı 15 – 17'dir ($\bar{X} = 15.88$; $SS= 0.75$). Ayrıca, kız katılımcılara ait yaş ortalaması $\bar{X} = 15.81$ ve standart sapması $SS=0.73$; erkek katılımcıların ise yaş ortalaması $\bar{X} = 15.94$ ve standart sapması $SS=0.76$ olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında, çalışma grubunda belirtilen lise öğrencilerine; kişisel bilgi formu, Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği (OADÖ), Ebeveyn ve Akrana Bağlanma Envanteri (EABE), Ergenler için Yaşam Amaçlarını Belirleme Ölçeği (EYAB) uygulanmıştır. Bu araçların geçerlik ve güvenirlik bilgileri aşağıda sunulmuştur.

Kişisel bilgi formu. Araştırmaya katılan bireylerden öncelikle hazırlanan kişisel bilgi formunu cevaplamaları istenilmiştir. Kişisel bilgi formunda, ölçekleri yanıtlayan bireylere, cinsiyet (Kız-Erkek), yaş, okul adı, sınıf düzeylerine (10 ve 11. sınıf) ait özelliklerle ilgili bilgiler sorulmuştur.

Okula aidiyet duygusu ölçeği (OADÖ). Okula aidiyet duygusu ölçeği (The psychological sense of school membership scale) Goodenow (1993) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek, öğrencilerin kendilerini okullarının önemli bir parçası olarak hissetme düzeylerini, değer görme, kabul edilme ve okul ortamına dahil olma konusundaki duygularını; okul, öğretmen ve akranlarla bağlantılarını ölçmek amacıyla geliştirilen 18 maddelik beşli likert tipinde (1-Hiç doğru değil/5-Tamamen doğru) bir araçtır. Ölçek maddeleri, nesnel bir değerlendirmeden çok, öğrencilerin okula yönelik öznel, kişisel perspektiflerini de değerlendirecek özelliktedir (Bu okulda bana da diğer öğrenciler kadar saygıyla davranılmaktadır, bu okula ait olmaktan gurur duyuyorum gibi) Ölçekteki beş madde (3, 6, 9, 12 ve 16. maddeler) olumsuz ifadeler içermektedir. Ölçeğin puanlaması olumlu ve olumsuz maddeler için ayrı ayrı puanlama yapılabileceği gibi tüm maddeler için toplam puanına göre de (olumsuz maddeler tersten puanlanmakta) değerlendirilebilmektedir. Ölçekten yüksek puan alınırsa okula aidiyet duygusunun yüksek olmasına işarettir.

Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Sarı (2015) tarafından ilköğretim ikinci kademedeki öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Sarı (2015) tarafından yapılan uyarlama çalışmasına göre maddelerin iki bileşende toplandığı görülmüştür. İlk faktör olarak; okula aidiyet, ölçekteki 13 olumlu maddeyi içermektedir. Bir diğer faktör reddedilmişlik duygusu ise ölçekteki beş olumsuz maddeyi kapsamaktadır. Alt ölçeklere ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayılarının ise sırasıyla .84 ve .78 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin toplam puana göre Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ise .84 bulunmuştur. Sarı (2013) tarafından lise örnekleme ile yapılan çalışmada da Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin değerlendirilmesi toplam puana göre yapılmıştır. Bu çalışmada ise Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .88 bulunmuştur.

Ebeveyn ve akrana bağlanma envanteri (EABE). Lise öğrencilerinin anne-baba ve akranlarıyla bağlılıklarını ölçmek amacıyla Armsden ve Greenberg (1987) tarafından geliştirilen "Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri" (Inventory of parent and peer attachment) orijinali 28 maddeden oluşan ve EABE'nin Raja ve diğerleri (1992) tarafından geliştirilen 12 maddelik kısa formu kullanılmıştır. Ölçeğin her boyutunda (anne, baba, akran) birbirine benzer 12 madde bulunmaktadır (Örn. madde: "Annem beni olduğum gibi kabul eder."), (Örn. madde: "Babam beni olduğum gibi kabul eder."), (Örn. madde: "Arkadaşların beni olduğum gibi kabul eder").

Ölçek, her bir madde de öğrencinin anne/baba ve akranlarıyla ilişkilerini ne kadar iyi tanımladığını 5 dereceli likert tipinde değerlendirme olanağı sunmaktadır. Ölçekte 2, 5, 8 ve 11. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekte her bir boyut için (arkadaş, anne ve baba) en yüksek 60 ve en düşük 12 puan alınmaktadır. Armsden ve Greenberg'in (1987) yaptığı güvenirlik çalışmalarında, 400 katılımcı ile test-tekrar test güvenirlik katsayısı ebeveyn bağlılığı için .93, akran bağlılığı için .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ebeveyn formunun geçerlik güvenirlik analizleri Günaydın ve diğerleri (2005) tarafından yapılmış, Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Günaydın ve diğerleri (2005) hem anne hem de baba formlarının üniversite örneklemindeki iç tutarlık katsayılarının yüksek olduğunu bulunmuşlardır (sırasıyla, Cronbach $\alpha = .88$ ve .90). Ayrıca, akrana bağlanma alt-ölçeği için Bayraktar ve diğerleri (2009) lise örnekleminde .73; üniversite örnekleminde .79; ebeveyn bağlanma alt-ölçeği için lise örnekleminde .84; üniversite örnekleminde .88 güvenirlik katsayılarına ulaşmışlardır. Bir başka çalışmada ise EABE'nin Türkçe Formu için iç tutarlılık güvenirlik katsayısı ebeveyn bağlılığı alt ölçeği için .82, akran bağlılığı alt ölçeği için .74 olarak bulunmuştur

(Kumru ve diğeri, 2004). Bununla birlikte ölçeğin orijinal halinde güven, yabancılaşma ve iletişim olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. Türk örneklem üzerinde yapılan çalışmalarda üç faktörlü yapının doğrulanmadığı görülmüştür (Günaydın ve diğeri, 2005; Özdemir ve Koruklu, 2013). Bu nedenle ölçek her bir alt boyuttaki (anne, baba ve akran) toplam puana göre değerlendirilmiştir. Ölçeklerden alınan yüksek puanlar güvenli bağlanmayı, düşük puanlar ise güvensiz bağlanmayı göstermektedir. Yapılan çalışmalarda (Bacanlı ve Sürücü, 2011; Germeijs ve Verschueren, 2009) anneye ve babaya bağlanma puanlarının farklılaştığı görülmektedir. Bu çalışmada anne, baba ve akran formu her biri ayrı olarak uygulanmıştır. Bu çalışmada baba formu Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .90; anne formu .88 ve akran formu .75 olarak bulunmuştur.

Ergenler için yaşam amaçlarını belirleme ölçeği. Ergenler için yaşam amaçlarını belirleme ölçeği (EYAB), Pozitif psikoterapi bağlamında Eryılmaz (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek ergenlerin üç alandaki yaşam amaçlarını (beden başarı ve ilişki) belirleyip belirlemediklerini göstermektedir. Ölçek dörtlü Likert tipi olup dokuz maddeden oluşmaktadır. Bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 36 ve en düşük puan ise 9'dur. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Üç boyutlu olan ölçeğin (başarı-kariyer, ilişki, beden-duyumu amaçları) açıklanan varyansı % 65.32'dir. Ölçekteki alt boyutların Cronbach alfa değerleri ise; başarı (kariyer) 0.85, ilişki amaçları için .73 ve beden (duyumu) amaçlarının ise 0.68 olarak bulunmuştur. EYAÖ'den yüksek puan almak, üç alanda amaç belirlemeyi ifade etmektedir. Bu çalışmada ölçeğin toplam puanı alınarak kullanıldığı için toplam Cronbach alfa değeri .72 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde iki önemli istatistikî teknikten yararlanılmıştır. Bunlardan ilki, Pearson momentler çarpımı korelasyonudur. İkincisi ise, regresyon analizidir. Çalışmada veriler toplanırken gerekli yasal izinler alınmıştır. Uygulama sürecinde yasal ve etik ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Veri toplarken gönüllük ilkesi göz önünde bulundurulmuştur. Veriler, 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında toplanmıştır. Verilerin toplanmasında grup uygulaması yoluna gidilmiştir. Araştırmanın anlamlılık düzeyi ($\alpha=.05$) olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Araştırmada verilerini analizine geçilmeden önce, bu çalışma için öngörülen parametrik test analizlerinin yapılabilmesi (verilerin normal dağılım ve doğrusallık varsayımlarını karşılayıp karşılamadığının test edilebilmesi) için, basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri hesaplanmıştır. Sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puanların normallik değerleri

	N	\bar{X}	S	Çarpıklık	Basıklık
Okula Aidiyet Duygusu	411	63.55	11.96	-.30	-.14
Akrana Bağlanma	411	42.96	6.67	-.42	.22
Babaya Bağlanma	411	42.89	10.50	-.58	-.19
Anneye Bağlanma	411	46.07	9.30	-.72	-.13
Yaşam Amaçları	411	24.98	4.48	.02	.32

Tablo 1 incelendiğinde, Okula Aidiyet Duygusu, Ebeveyn ve Akrana Bağlanma, Ergenler için Yaşam Amaçlarını Belirleme Ölçekleri için öğrencilerin aldıkları puanlara ait çarpıklık ve basıklık katsayıları verilmiş ve bu katsayıların -1 ile 1 sınırları arasında yer aldığı görülmüştür. Bu nedenle verilerin doğrusallık ve normal dağılım özelliği gösterdiği kabul edilmiştir (Büyüköztürk, 2014). Buradan hareketle regresyon analizine geçilmiştir.

Korelasyon Analizi Sonuçları

Okula aidiyet duygusu, yaşam amaçları, bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin Pearson korelasyon analiz sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur. Tablo 2 incelendiğinde; akrana

bağlanma ve okula aidiyet puanları arasında ($r = .31$; $p < .01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Akranla bağlanma arttıkça okula aidiyetin de arttığı söylenebilir. Anneye bağlanma ve okula aidiyet puanları arasında ($r = .33$; $p < .01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Anneye bağlanma arttıkça okula aidiyetin de arttığı söylenebilir. Babaya bağlanma ve okula aidiyet puanları arasında ($r = .34$; $p < .01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Babaya bağlanma arttıkça okula aidiyetin de arttığı söylenebilir. Yaşam amaçları ve okula aidiyet puanları arasında ($r = .17$; $p < .01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle; yaşam amaçları (beden, ilişki, kariyer) netleştikçe okula aidiyet duygusunun da arttığı söylenebilir.

Tablo 2. Korelasyon analiz sonuçları

	Akrana Bağlanma	Anneye Bağlanma	Babaya Bağlanma	Yaşam Amaçları	Okula Aidiyet Duygusu
Akrana Bağlanma	1				
Anneye Bağlanma	.30**	1			
Babaya Bağlanma	.23**	.66**	1		
Yaşam Amaçları	.07	.00	.01	1	
Okula Aidiyet Duygusu	.31**	.33**	.34**	.17**	1

* $p < .05$, ** $p < .01$

Regresyon Analizi Sonuçları

Ergenlerde bağlanma stilleri ve yaşam amaçlarının, ergenlerin okula aidiyet düzeylerini yordayıp yordamadığına ilişkin çoklu regresyon analizi yapılabilmesi için varsayımlar test edilmiştir. Bu doğrultuda yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantılılık sorunu olup olmadığını belirlemek için yordayıcı değişkenler arasında korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Tüm katsayıların 0.80'in altında yer almasından dolayı çoklu bağlantılılık sorunu olmadığına karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2014). Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre Durbin-Watson değerinin 1.5 – 2.5 arasında olduğu, VIF değerinin 10'dan küçük ve tolerance değerinin 0.2'den büyük olması nedeniyle çoklu doğrusal regresyon analizinin varsayımlarının sağlandığı görülmüştür (Büyüköztürk, 2014; Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2013; Field, 2013). Ergenlerin bağlanma stilleri ve yaşam amaçlarının okula aidiyet düzeylerini yordayıp yordamadığına ilişkin analiz sonuçları Tablo 3'de sunulmaktadır.

Tablo 3. Çoklu regresyon analizi sonuçları

	B	Sh _B	β	t	p
Sabit	19.50	4.76	-	4.10	.00
Akrana Bağlanma	.38	.08	.21	4.54	.00
Anne Bağlanma	.17	.08	.13	2.13	.03
Baba Bağlanma	.23	.07	.20	3.41	.00
Yaşam Amaçları	.41	.12	.15	3.46	.00

$R=0.45$, $R^2 = 0.20$; $F(4,406) = 25.51$; $p < .05$

Tablo 3 incelendiğinde; akrana bağlanma, anneye bağlanma, babaya bağlanma ve yaşam amaçları değişkenleri okula aidiyet duygusu ile anlamlı bir ilişki vermektedir, $R=0.45$, $R^2 = 0.20$, $p < .05$. Bu dört değişken birlikte, okula aidiyetteki toplam varyansın % 20'sini açıklamaktadır. Buna göre; anneye bağlanma, babaya bağlanma, akranaarkana bağlanma ve yaşam amaçları değişkenlerinin okula aidiyetin anlamlı birer yordayıcısı oldukları görülmektedir ($p < .05$). Yukarıdaki tabloda verilen standartlaştırılmış regresyon (β) katsayısı incelendiğinde, okula aidiyet duygusunu yordayan değişkenlerden sırasıyla; akrana bağlanma

toplam varyansın % 21'ini ve babaya bağlanma % 20'sini sonrasında sırayla yaşam amaçları %15'ini ve anneye bağlanma % 13'ünü açıkladığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada ergenlerin okula aidiyetleri ile yaşam amaçları ve bağlanma örüntüleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; okula aidiyet duygusu ile yaşam amaçları ve bağlanma stillerinin pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Okula aidiyeti, sırasıyla akrana bağlanma, babaya bağlanma, yaşam amaçları ve anneye bağlanmanın yordadığı görülmüştür. Sonuçlar literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Bu çalışmada okula aidiyetin en önemli yordayıcısı olarak akrana bağlanma bulunmuştur. Bu sonucun pek çok nedeni olabilir. Öncelikle okula aidiyet ve akrana bağlanma arasındaki ilişkileri açıklayan kuramsal çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin; okula aidiyet duygusunun akran ilişkisini doğrudan etkilediği belirtilmektedir (Cemalçılar, 2010). Benzer şekilde sınıf arkadaşları tarafından değerli ve saygı duyulduğunu belirten öğrencilerin okula aidiyet duygusunu daha yüksek algılandığı belirtilmektedir (Özgök, 2013; Zumbunn ve diğerleri, 2014). Osterman'ın da (2000) belirttiği gibi; okul ortamında öğrencinin öğretmenleri ve akranları tarafından onaylanması ve psikolojik kabulün olması durumunda öğrenciler hem okula gelmekten hem de okulda yapılan etkinlikler/derslerden daha fazla haz almaktadırlar. Yapılan bu ampirik ve kuramsal açıklamalar, bu çalışma sonucunu destekler görünmektedir.

Okula ait olma duygusunun akrana bağlanma ile ilişkili olmasının bir diğer nedeni akran gruplarının niteliği ile ilgili olabilir. Steinberg (2013) bireylerin ergenliğe geçmesi ile akran gruplarındaki yapının değiştiğini belirtmektedir. Bunlar; akranla geçirilen sürede artış, yetişkin gözetiminden uzak olmak, karşı cinsten arkadaşlarla geçirilen zamanda artış ve geniş akran grubuna yönelmedir. Ergenlikte yoğun olarak gözlenen duygusal dalgalanmalar okul ortamındaki sosyal ilişkilerde psikolojik kabulün ve sosyal desteğin önemli olduğunu göstermektedir (Capps, 2003). Eğitim kademelerine göre akran etkisi konusunda başka bir çalışmada ise; ilkokulda akran ilişkilerinin, okula uyuma ve öğrenmeye katkı sağladığı görülürken ortaokul ve lisede ise rahatlığa, öğrenme motivasyonuna ve akademik başarıya katkı sağladığı belirtilmektedir (Reio ve diğerleri, 2009).

Bu çalışmada, ergenlerin okula aidiyet duygularını ebeveyne bağlanmalarının etkilediği de görülmektedir. Bu sonucunda pek çok nedeni olabilir. Öncelikle literatürde güvenli bağlanmaya sahip ergenlerde destek kaynağı olarak annenin önemli bir kaynak olduğu belirtilmektedir (Freeman ve Brown, 2001). Bununla birlikte bir yandan, çocuklukta anne-babaya bağlanmanın daha öncelikli olduğu ancak ergenlik döneminde arkadaş çevresi, erişkinlikte ise romantik ilişkinin yaşandığı kişilerin daha öncelikli olduğu da belirtilmektedir. Öte yandan, ergenlik ve genç erişkinlik döneminde akran ve romantik ilişkiler bağlamında öne çıkmasına karşın ebeveyne bağlanmanın önemini koruduğu ifade edilmektedir (Morsünbül ve Çok, 2011). Sonuç olarak ergen gelişimi ve ergenliğin doğası okula aidiyette ebeveyn etkisini göstermektedir.

Çalışma bulgularına göre; okula aidiyet duygusunun ebeveynlerden en çok babaya bağlanmayı yordadığı görülmektedir. Her ne kadar bu iki değişken arasında alan yazında doğrudan bir çalışmaya rastlanılmasa da (ebeveyne bağlanma şeklinde alındığı görülmektedir) varolan çalışmalar bu durumu desteklemektedir. Örneğin; üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada anne kadar baba bakımının da hem erkeklerde hem de kadınlarda güvenli bağlanmayı yordadığı görülmektedir (Matsuoka ve diğerleri, 2006). Yine ergenlikte ana-babaya bağlanmanın önemini koruduğu belirtilmektedir (Morsünbül ve Çok, 2011).

Babaların anneye göre okula aidiyette daha ön plana çıkmasının bir diğer nedeni, babaların akademik konularda daha çok tercih edilen kişiler olmasından kaynaklı olabilir. Çünkü babalar nadir olarak destek ve rehberlik (kız veya erkek arkadaşla yaşanana sorunlar vb.) akla gelen ama daha çok nesnel bilgi (ev ödevlerini yardım vb.) almak üzere başvurulmuş, görece uzak otorite figürüdür (Steinberg, 2013). Okula aidiyet duygusu ve babaya bağlanma arasındaki ilişki durumu özellikle Türk kültüründen kaynaklı olabilir. Çoğunlukla babaların otorite figürü olarak algılanması bu durumu etkilemiş olabilir. Çünkü akademik konularda aile içinde çocuğa karşı babanın anneden daha büyük tepki gösterdiği söylenebilir. Bununla birlikte ergenlikte annenin ön plana çıktığını belirten çalışmalar da bulunmaktadır. Turan –Akdağ (2011),

yaptığı çalışmada bağlanma konusunda annenin öneminin ergenlik döneminde de devam ettiğini, ergen-anababa ilişkisinin birbirini etkileyen çift yönlü bir ilişki olduğunu ve güvenli bağlanmanın ergenin her açıdan iyilik halini etkilediğini vurgulayan sonuçlara ulaşıldığını belirtilmektedir.

Bu çalışmada anneye bağlanma da ergenlerin okula aidiyet duygularıyla ilişkili bulunmuştur. Bu bulgu literatürdeki diğer araştırma sonuçları ile tutarlı görünmektedir. Örneğin; anne ile kurulan güvenli bağın, geleceğe dair olumlu bakışa katkı sağladığı; anne ile kurulan güvenli bağlanma öğrencilerin gelecekle ilgili kariyer kararı verme özyeterlilik inançlarını olumlu olarak etkilediği bulunmuştur (Germeijs ve Verschueren, 2009). Bir başka çalışmada ise anneye bağlanmanın, kariyer gelişiminin en güçlü yordayıcısı olduğu belirtilmektedir (Bacanlı ve Sürücü, 2011).

Anneye bağlanmanın okula aidiyet duygusuyla ilişkili olmasının bir diğer nedeni, annelerin ergenler için önemli yakınlık partneri olmalarıdır. Ergenler, genellikle annelerine daha çok yakınlık duymakta, onlarla daha fazla baş başa zaman geçirmeyi istemektedir ve duygusal konular ve sorunlar hakkında konuşurken kendilerini daha rahat hissetmektedir (Steinberg, 2013). Ergenlik boyunca ana-babalar ve ergenler yakın kalırlar, ana-babalar “özellikle de anneler” önemli sırdaşlar olarak kalırlar ve hem annenin hem babanın genç kişinin davranışları ve kararları üzerinde önemli etkileri devam eder (Steinberg, 2013). Ayrıca annenin öneminin ergenlikte de devam etmesi bir başka durum olabilir. Freeman ve Brown (2001) güvenli bağlanma stilline sahip ergenlerin annelerine bağlanmanın okul yılları boyunca da birincil bağlanma figürü olarak kalmasının muhtemel olduğunu belirtmektedirler. Bu dönemde bağımsızlıklarını kazanmak isteyen ergenler, ihtiyaç duyduklarında da ebeveynlerinin desteğini hissetmek isterler (Lee, 2003). Ergenlik ve genç yetişkinlikte akran ve romantik ilişkiler boyutunda bağlanma her ne kadar öne çıksa da ebeveyn bağlanmanın bu yıllarda da önemini koruduğu vurgulanmaktadır (Morsünbül ve Çok, 2011). Annenin öneminin ergenlik döneminde de devam ettiği görülür (Turan- Akdağ, 2011).

Yapılan analiz sonuçlarında yaşam amaçlarının okula aidiyetin anlamlı şekilde yordadığı görülmektedir. Yaşam amaçlarını belirleyen öğrencilerin okula aidiyet duygusu da yükselmektedir. Alan yazında okula aidiyet ve yaşam amaçlarını içeren planlama yapma, başarı ve kariyer planlaması açısından destekleyen bulgular bulunmaktadır. Örneğin; ergenlerle yapılan bir çalışmada, yüksek seviyede kariyer kararı vermenin ve kariyer planının okula bağlanma ile pozitif yönde ilişkili belirtilmektedir (Kozan ve diğerleri, 2014). Yine, Adelabu (2007), okula aidiyet duygusunun ve okulda kabul görmeyen, akademik başarının yanı sıra gelecekteki planlarla ilişkili olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Israelashvili (1997), okula aidiyet duygusunun öğrencilerin gelecek planları ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. Perry ve diğerleri (2010) ise bireylerin gelecek planlarını içeren kariyer hazırlıklarının okula bağlılığı etkilediğini belirtmektedir. Bu bulgunun bir nedeni de güvenli bağ kurmanın getirdiği bir kazanım olabilir. Wright ve Perrone (2008), bağlanmanın, kariyer gelişiminde önemli bir faktör oluşunu belirtmektedirler. Güvenli bağ kuran bireyin hedeflerinin netleşmiş olacağı düşünülebilir (Germeijs ve Verschueren, 2009). Güvenli bağlanan kişilerin, sosyal desteği daha çok algıladığı ve kariyer engellerini daha az algıladığı belirtilmektedir (Wright ve diğerleri, 2014). Yaşam amaçları belirlendikçe okula aidiyet duygusunun artmasının bir diğer nedeni; amaçları belirleyip bu yolda ilerlemenin getirdiği kazanımdan kaynaklı olabilir. Nitekim amaç yöneliminin öğrencilerin okula aidiyet duygularının arttığı belirtilmektedir (Caraway ve diğerleri, 2003).

İnsanlar için ait olma bir gereklilik değil bir zorunluluktur (Hendrick, 2009). Ergenler için ait olmanın kendisini gösterdiği alanlardan biri de okula ait hissetmedir. Bu noktada bu çalışma sonuçları, ergenlerin gerek akranlarıyla gerek babalarıyla gerekse anneleriyle güvenli bağlanmalarının önemini ortaya koymuştur. Bu noktada bu çalışma sonuçlarından ergenlere psikolojik ve psikiyatrik destek sunan ruh sağlığı uzmanları yararlanabilir. Örneğin okula ait olamama sonucunda gösterilen; okul terki, devamsızlık, riskli davranışlar, madde bağımlılığı ve davranış bozukluğu gibi psiko-patolojik örüntüleri olan ergenlerin bağlanma örüntüleri incelenebilir. Güvensiz bağlanmadan güvenli bağlanmaya yönelik psikoterapi desteği sunulabilir. Ayrıca, okula aidiyet duygusu düşük olan ergenler için yaşam amaçları edinme programları hazırlanabilir.

Kaynakça

Adelabu, D. H. (2007). Time perspective and school membership as correlates to academic achievement among African American adolescents. *Adolescence*, 42(167), 525-538.

- Al-Alwan, A. F. (2014). Modeling the relations among parental involvement, school engagement and academic performance of high school students. *International Education Studies*, 7(4), 47-56. doi:10.5539/ies.v7n4p47
- Armsden, G. C. ve Greenberg, M. T. (1987). The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to-psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 16(5),427-454.
- Arastaman, G. (2006). *Ankara ili lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aygün, M. (2014). *Öğrencilerin yaşam amaçlarıyla gelecek kaygısı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bacanlı, F. ve Sürücü, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile ebeveynle bağlanmaları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4),679-700.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A tests of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 6, 226-244.
- Bayraktar, F. K., Sayıl, M. T. ve Kumru, A. T. (2009). Liseli ergenler ve üniversiteli gençlerde benlik saygısı: Ebeveyn ve akrana bağlanma, empati ve psikolojik uyum değişkenlerinin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63),48-68.
- Bergin, C. ve Bergin, D. (2009). Attachment in the classroom. *Educational Psychology Review*, 21(2), 141-170. doi:10.1007/s10648-009-9104-0
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. attachment*, New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Separation, anxiety and anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol 3. loss*, New York, Basic Books.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak E. , Akgün Ö.E., Karadeniz Ş. ve Demirel F. (2014).*Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Capps, M. A. (2005). *Characteristics of a sense of belonging and its relationship to academic achievement of students in selected middle school in region IV and VI education service centers*, Unpublished doctoral dissertation, Texas A&M University. Texas.
- Caraway, K., Tucker, C. M., Reinke, W. M. ve Hall, C. (2003). Self-efficacy, goal orientation, and fear of failure as predictors of school engagement in high school students. *Psychology in the Schools*, 40(4), 417-427. doi:10.1002/pits.10092
- Cemalcılar, Z. (2010). Schools as socialisation contexts: Understanding the impact of school climate factors on student's sense of school belonging. *Applied Psychology: An International Review*, 59(2), 243–272.
- Choi, Y., Kim, J. ve Kim, S. (2015). Career development and school success in adolescents: The Role of career interventions. *Career Development Quarterly*, 63(2), 171-186. doi:10.1002/cdq.12012
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The " what" and" why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deniz, M., Hamarta, E. ve Arı, R. (2005). An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 33(1), 19-32.
- Deniz, M. T. (2006). Ergenlerde bağlanma stilleri ile çocukluk istismarları ve suçluluk-utanç arasındaki ilişki. *Eğitim Araştırmaları*, (22), 89-99.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E.S. ve Çinko, M. (2013). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. İstanbul: Beta Yayınları.

- Eryılmaz, A. (2010). Yeniden gözden geçirme: Pozitif psikoloji ve pozitif psikoterapi bağlamında ergenler için amaçları genişletme programı. *Aile ve Toplum Dergisi*,5(20), 53-66.
- Eryılmaz, A. ve Aypay, A. (2011). Lise öğrencilerinde derse katılmaya motive olma ile yaşam amaçları belirleme arasındaki ilişkiler. *Journal of Kırsehir Education Faculty*, 12(3), 149-158.
- Eryılmaz, A. (2011). İhtiyaç doyumu ve yaşam amaçları belirleme: Lise öğrenimi gören ergenler için bir öznel iyi oluş modeli. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 1747-1756.
- Eryılmaz, A. (2012). Amaçlar: Ruh ve beden sağlığını korumanın önemli bir aracı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 428-448.
- Faircloth, B. S. ve Hamm, J. V. (2005). Sense of belonging among high school students representing 4 ethnic groups. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(4), 293-309. doi:10.1007/s10964-005-5752-7
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. Sage.
- Finn, J. D. (1989). Withdrawing from school. *Review of Educational Research*, 59(2), 117-142.
- Fite, P. J., Rubens, S. L. ve Cooley, J. L. (2014). Influence of contextual factors on academic performance in a sample of latino adolescents: The moderating role of school attachment. *Journal of Community Psychology*, 42(8), 924-936. doi:10.1002/jcop.21662
- Freeman, H. ve Brown, B. B. (2001). Primary attachment to parents and peers during adolescence: Differences by attachment style. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(6), 653-674.
- Furrer, C. ve Skinner, E. (2003). Sense of relatedness as a factor in children's academic engagement and performance. *Journal of Educational Psychology*, 95(1), 148-162. doi:10.1037/0022-0663.95.1.148
- Germeijs, V. ve Verschueren, K. (2009). Adolescents' career decision-making process: related to quality of attachment to parents? *Journal of Research on Adolescence (Wiley-Blackwell)*, 19(3), 459-483. doi:10.1111/j.1532-7795.2009.00603.x
- Goodenow, C. (1993). The psychological sense of school membership among adolescents: Scale development and educational correlates. *Psychology in the Schools*, 30, 79-90.
- Goodenow, C. (1992). Strengthening the links between educational psychology and the study of social contexts. *Educational Psychologist*, 27, 177-196.
- Goodenow, C. ve Grady, K. E. (1993). The relationship of school belonging and friends' values to academic motivation among urban adolescent students. *The Journal of Experimental Education*, 62(1), 60-71.
- Günaydın, G. T., Selçuk, E. T., Sümer, N. T. ve Uysal, A. T. (2005). Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formu'nun psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 13-23.
- Hamarta, E. (2004). Bağlanma teorisi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14 (1), 53-66.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Conceptualizing romantic love as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Hendrick, S. (2009). *Yakın ilişkiler psikolojisi* (A. Dönmez, Çev.) Ankara: Nobel Yayın. (Eserin Orijinal Basım Tarihi, 2004)
- Israelashvili, M. (1997). School adjustment, school membership and adolescents' future expectations. *Journal of Adolescence*, 20(5), 525-535.
- Johnson, K. M., Elder, G. H. ve Stern, M. (2005). Attachments to family and community and the young adult transition of rural youth. *Journal of Research on Adolescence*, 15(1), 99-125.
- Kasser, T. ve Ryan, R. M. (1993). A dark side of the American dream: Correlates of financial success as a central life aspiration. *Journal of personality and Social Psychology*, 65(2), 410-422.
- Kasser, T. ve Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22(3), 280-287.

- Kızmaz, Z. (2006): Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *C.Ü Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 47-70.
- King, L. A., Richards, J. ve Stemmerich, E. D. (1998). Daily goals, life goals, and worst fears: Means, ends, and subjective wellbeing. *Journal of Personality* 66(5),713-744.
- Kostecky, K. L. (2005). Parental attachment, academic achievement, life events and their relationship to alcohol and drug use during adolescence. *Journal of Adolescence*, 28(5), 665-669. doi:10.1016/j.adolescence.2004.12.006
- Kozan, S., Fabio, A. D., Blustein, D. L. ve Kenny, M. E. (2014). The role of social support and work-related factors on the school engagement of italian high school students. *Journal of Career Assessment*, 22(2), 345-354. doi:10.1177/1069072713493988
- Kuşat, A. (2003). Bir değerler sistemi olarak " kimlik" duygusu ve Atatürk. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 45-61.
- Kumru, A., Carlo, G. ve Edwards C. P. (2004). Olumlu sosyal davranışların ilişkisel, kültürel, bilişsel ve duyuşsal bazı değişkenlerle ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*,19 (54): 109- 125.
- Lee, J. (2003). The attachment system throughout the life course: Review and criticisms of attachment theory. Retrieved at May 5, 2007 from <http://www.personalityresearch.org/papers/lee.html>
- LeCroy, C. W. ve Krysik, J. (2008). Predictors of academic achievement and school attachment among Hispanic adolescents. *Children and Schools*, 30, 197-209.
- Locke, E. A. ve Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation. *American Psychologist*, 57(9), 705-717.
- Lock, E.A. ve Latham, G.P.(1990). *A theory of goal setting and task performance*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Locke, E. A. ve Latham, G. P. (2006). New directions in goal-setting theory. *Current Directions in Psychological Science*, 15(5), 265-268.
- Ma, X. (2003). Sense of Belonging to School: Can Schools Make a Difference? *Journal of Educational Research*, 96(6), 340-349. doi:10.1080/00220670309596617
- Maddox, S. J. ve Prinz, R. J. (2003). School bonding in children and adolescents: Conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6(1), 31-49.
- Matsuoka, N., Uji, M., Hiramura, H., Chen, Z., Shikai, N., Kishida, Y. ve Kitamura, T. (2006). Adolescents' attachment style and early experiences: A gender difference. *Archives of Women's Mental Health*, 9(1), 23-29.
- Morsünbül, Ü. ve Çok, F. (2011). Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570.
- Nichols, S. L. (2008). An exploration of students' belongingness beliefs in one middle school. *The Journal of Experimental Education*, 76(2), 145-169.
- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. Review of Educational Research, 70(3), 323-367. Retrieved at from <http://search.proquest.com/docview/214111717?accountid=16716>, Erişim Tarihi: 20 Nisan, 20016.
- Özdemir, Y. ve Koruklu, N. (2013). Parental attachment, school attachment and life satisfaction in early adolescence. *İlköğretim Online*, 12(3), 836-848.
- Özgök, A. (2013). *Ortaokul öğrencilerinde okula aidiyet duygusunun arkadaşlara bağlılık düzeyinin ve empatik sınıf atmosferi algısının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.

- Perry, J. C., Liu, X. ve Pabian, Y. (2010). School engagement as a mediator of academic performance among urban youth: The role of career preparation, parental career support, and teacher support. *The Counseling Psychologist*, 38(2), 269-295.
- Peseschkian, N. (2002). *Günlük yaşamın psikoterapisi*, (K. Toksöz, Çev.). İstanbul, Beyaz Yayınları. (Eserin Orijinal Basım Tarihi, 1986).
- Peseschkian, N. (1998). *Doğu hikayeleriyle psikoterapi*, (H. Fıfıloğlu, Çev.). İstanbul, Beyaz Yayınları. (Eserin Orijinal Basım Tarihi, 1986).
- Raja, S. N., McGee, R. ve Stanton, W. R. (1992). Perceived attachments to parents and peers and psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 21, 471-485.
- Reio, T. G., Marcus, R. F. ve Sanders-Reio, J. (2009). Contribution of student and instructor relationships and attachment style to school completion. *The Journal of Genetic Psychology*, 170(1), 53-72.
- Roncevic Zubkovic, B. ve Kolic-Vehovec, S. (2014). Perceptions of contextual achievement goals: Contribution to high-school students' achievement goal orientation, strategy use and academic achievement. *Studia Psychologica*, 56(2), 137-153.
- Santrock, J. W., (2012). *Yaşam boyu gelişim: Gelişim psikolojisi*. (G. Yüksel Çev.), Nobel Akademik Yayıncılık. (Eserin Orijinal Basım Tarihi,).
- Sarı, M. (2013). Lise öğrencilerinde okula aidiyet duygusu. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 13(1), 147-160.
- Sarı, M. (2015). Adaptation of the psychological sense of school membership scale to Turkish. *Global Journal of Human-Social Science: G Linguistics & Education*, 15(7), 58-64.
- Steinberg, L. (2013). *Ergenlik*. (F. Çok, H. Ercan, M. Artar, E. Uçar, S. A. Sevim, M. Bağlı, A. Aypay, T.Şener, R.Parmaksız, C. Satman, T. Yiğit Ve E. G. Kapçı, Çev.), Ankara: İmge Kitabevi. (Eserin Orijinal Basım Tarihi,).
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44):35-58.
- Turan Akdağ, S. (2011).*Ergenlerin bağlanma stilleri ile ebeveynlerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi. Antalya.
- Wright, S. L., Perrone-McGovern, K. M., Boo, J. N. ve White, A. V. (2014). Influential factors in academic and career self-efficacy: Attachment, supports, and career barriers. *Journal of Counseling & Development*, 92(1), 36-46.
- Wright, S. L. ve Perrone, K. M. (2008). The impact of attachment on career-related variables a review of the literature and proposed theoretical framework to guide future research. *Journal of career development*, 35(2), 87-106.
- Zumbrunn, S., McKim, C., Buhs, E. ve Hawley, L. R. (2014). Support, belonging, motivation, and engagement in the college classroom: A mixed method study. *Instructional Science*, 42(5), 661-684. doi:10.1007/s11251-014-9310-0